

Utredning Benelux

Utredare:
Karin Burstrand
Solängsvägen 9
42333 Torslanda

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning
2. Utredningens direktiv och arbetsätt
 - 2.1 direktiv
 - 2.2 arbetsätt
3. Svenska kyrkan i Belgien, Luxemburg
 - 3.1 bakgrund och nuläge
 - 3.2 juridisk status
 - 3.3 medlems status
 - 3.4 kyrkoråd
 - 3.5 församlingsordning och församlingsinstruktion
 - 3.6 församlingsliv
 - 3.7 lokalekumeniska kontakter
 - 3.8 personal och oavlönade medarbetare
 - 3.9 lokalrelaterade frågor
 - 3.10 församlingens ekonomi
 - 3.11 avtal med SKUT
 - 3.12 synpunkter från Sveriges ständiga representation vid Europeiska unionen
 - 3.13 blandade kommentarer
 - 3.14 hållbar framtid och alternativ
4. Svenska kyrkan i Nederländerna
 - 4.1 bakgrund och nuläge
 - 4.2 juridisk status
 - 4.3 medlems status
 - 4.4 kyrkoråd
 - 4.5 församlingsordning och församlingsinstruktion
 - 4.6 församlingsliv
 - 4.7 lokalekumeniska kontakter
 - 4.8 personal och oavlönade medarbetare
 - 4.9 lokalfrågor
 - 4.10 församlingens ekonomi
 - 4.11 avtal med SKUT
 - 4.12 synpunkter från Sveriges ambassad i Den Haag
 - 4.13 övriga synpunkter
 - 4.14 hållbar framtid och alternativ
5. Utredningens övervägande
6. Utredningens förslag

1 Sammanfattning

Utredningen ska enligt direktiv klarlägga hur Svenska kyrkan i utlandet på bästa sätt kan vara långsiktigt och hållbart närvarande i Beneluxländerna utifrån verksamhet, personal, resurser lokalt ansvarstagande och ekumenik.

I Belgien och Nederländerna finns registrerade församlingar medan Luxemburgs församling har upphört i organiserad form. I dagsläget har kyrkoherden i Bryssel det pastorala ansvaret för den svenska kolonin i Luxemburg genom gudstjänstillfällen och kyrkliga handlingar vid efterfrågan.

Församlingen i Bryssel möts till gudstjänst och annan verksamhet i kyrkan på Avenue de Gaulois 35, men gudstjänst firas också i Antwerpen och i Luxemburg där det inte längre existerar en regelrätt församling. I Nederländerna saknar församlingen en egen lokal och firar gudstjänst och bedriver verksamhet i inhyrda kyrkor på olika platser i landet.

Efter genomlysning av församlingarna kan utredningen konstatera att församlingen i Bryssel har förutsättningar att långsiktigt, självständigt och ekumeniskt kunna bära ett församlingsliv med egen finansiering. Församlingen arbetar på ett målmedvetet sätt för att öka medlemsbasen och öka finansieringen för att kunna fullgöra sin uppgift.

Församlingen i Nederländerna har ett mer utsatt läge och har ännu inte haft förutsättningar att pröva hur det fortsatta församlingslivet ska te sig med tanke på kyrkans försäljning och pandemin, som gjorde församlingens omställning komplicerad och svår. Därför kvarstår en del oprövat när det gäller samarbetspartners, långsiktigt ekumeniskt samarbete och inte minst en fast plats där församlingen kan mötas. En förutsättning för att verksamheten ska kunna fortsätta att bedrivas är att församlingen lyckas etablera ett samarbete med någon annan kyrka där man kan skapa en "hemvist" för församlingen.

Därför förordar utredningen att Utlandskyrkan fortsätter att sända ut präster till dessa två församlingar åtminstone under en femårsperiod för att församlingen i Nederländerna ska få möjligheten att finna former och omfattning för sin fortsatta tillvaro. Även om verksamheten i Nederländerna är tämligen begränsad så krävs en pastoral ledning som odlar relationer och finns närvarande på ett geografiskt hållbart sätt.

Dessutom är ett förslag att församlingarna i Beneluxländerna får i uppdrag att påbörja ett processarbete för att utröna vilka samverkansmöjligheter, personellt, ekumeniskt, strategiskt som skulle kunna vara fruktbart för framtiden samt dela idéer för församlingsutveckling.

Vidare föreslår utredningen att lyfta det pastorala uppdraget för Luxemburg från Bryssel, till församlingen i Paris, grundat på kommunikationer, resurser och språk.

2 Utredningens direktiv och arbetsätt

2.1 Direktiv

Denna rapport ska enligt direktiv utreda hur och om Svenska kyrkan i utlandet kan vara hållbart och långsiktigt närvarande i Belgien, Nederländerna och Luxemburg utifrån församlingarnas bärkraft, verksamhet, personal, ekonomi och ekumeniska kontakter.

2.2 Arbetsätt

För att genomföra uppdraget har jag använt tillgängligt skriftligt material såsom församlingsordningar, församlingsinstruktioner, verksamhetsöversikter, församlingsblad, månadsblad, broschyrer, information på hemsidor, budget, bokslut, statistik, SKUTs ekonomiska sammanställningar mm.

Jag har vidare besökt personer ur församlingarna på plats, Bryssel, Rotterdam, den Haag, Gouda samt talat med en kontaktperson i Luxemburg per telefon, allt under vecka 13, 2022.

Vid mina besök har jag fört samtal med kyrkoherde och kyrkorådsordförande i respektive församling: Magnus Sätterberg, kh Fredrik Ollila (Bryssel). Cecilia Stockare, kh Maria Scharffenberg (Nederländerna). Maria Scharffenberg flyttade hem till Sverige den 1 februari 2022. Jag har även haft samtal med vikarierande kh i Nederländerna, Mogens Amstrup Jacobsen.

Jag har mött och samtalat med kyrkoråden i de två församlingarna samt med lokalanställda. I den personkrets jag mött ingår även de som ansvarar för administration och ekonomi. Jag har gått igenom församlingarnas ägda lokaler, besökt nordiska kyrkor i Rotterdam som församlingen i Nederländerna hyr och träffat de nordiska prästerna i dessa. Jag har träffat och samtalat med företrädare för ambassaden i den Haag; ambassadör Johannes Oljelund, förste ambassadsekreterare/konsulära ärenden Marie Edström samt generalkonsul Åsa Zinfandel vid Sveriges ständiga representation vid Europeiska unionen.

Jag har samtalat med tidigare kyrkoherdar i Bryssel och Rotterdam och haft en överläggning med före detta biskop Thomas Petersson.

På grund av pandemin och personliga skäl har utredningen dragit ut på tiden. Smittläget har dessutom varit utbrett i dessa länder varför personliga möten har fått dröja. Åren 2020 och 2021 har inte varit lika några tidigare år eftersom gudstjänster har fått hållas digitalt, likaså övrig verksamhet. Caféverksamhet, basar m.m. har inte gått att genomföra som vanligt vilket har inneburit ekonomiska förluster för församlingarna. Därför har åren före 2020 använts som mer riktningsgivande. Det har varit ett särskilt dilemma för församlingen i Nederländerna efter försäljningen av Parklaan 5. Efter avyttrandet av fastigheten drabbades världen av pandemi vilket medförde stora svårigheter när det gällde nyorientering för församlingen. Det är därför svårt att bedöma den ekonomiska situationen för församlingen och den långsiktiga hållbarheten för församlingen.

Samtliga församlingars kyrkorådsordförande och kyrkoherde har haft tillfälle att faktagranska och ge synpunkter på respektive nulägesbeskrivning.

Det har varit en glädje att möta många engagerade församlingsmedlemmar, kyrkoråd, medarbetare och präster i dessa församlingar, med mycket entusiasm och framtidstro.

3 Svenska kyrkan i Belgien

3.1 Bakgrund och nuläge.

Svenska kyrkans verksamhet i Belgien startades i Antwerpen med en sjömanskyrka.

Hamnen var anledningen till att en svensk sjömanskyrka etablerades i Antwerpen 1909. Den har flyttats ett par gånger för att slutligen säljas 2007. Detta, då sjöfarten hade förändrats genom kortare anläggningstider i hamn samt färre svenskflaggade fartyg. Därefter bedrevs svensk församlingsverksamhet, gudstjänster samt diakoni i norska sjömanskyrkans lokaler. Även i dag firas gudstjänster ett par gånger per år i Norska kyrkans lokaler i Antwerpen.

1989 tillhandahöll SKUT en prästgård i Bryssel för kyrkoherden. Den 6/2 1994 invigdes en kyrka i Waterloo i närvaro av ärkebiskop Gunnar Weman. Kyrkoherden tjänstgjorde både i Bryssel och i Antwerpen.

Efter millennieskiftet var besöksfrekvensen i Waterloo ganska låg och diskussioner fördes och analys gjordes i kyrkorådet för att eventuellt byta lokalisering av svenska kyrkan i Bryssel. Allt fler svenskar valde att bosätta sig i centrala Bryssel särskilt i och med Sveriges inträde i EU. Dessutom ligger Europaskolans svenska sektion i centrala Bryssel.

I samråd med SKUT kom församlingen överens om att sälja kyrkan i Waterloo och i stället förvärva en fastighet i centrala Bryssel, nämligen på Avenue des Gaulois 35 i Etterbeek, Bryssel.

Verksamheten är koncentrerad till Bryssel och kyrkoherden i Bryssel har ett pastoralt ansvar för hela Belgien samt för Luxemburg.

Målgruppen är svenskar som är bosatta eller vistas inom församlingens pastorala område samt sjöfolk, enligt församlingsordningen, 2015.

2022 formulerar kyrkorådet målgruppen för Svenska kyrkans verksamhet i Bryssel enligt följande: "alla människor som önskar delta i kyrklig verksamhet på det svenska språket, vare sig personen vistas under kortare eller längre tid eller är bosatt inom församlingens område. Genom kyrkans digitala aktiviteter på sociala medier nås även personer långt utanför församlingens geografiska gränser.

3.2 Juridisk status

Församlingen är registrerad som en s.k. A.S.B.L, "Association Sans But Lucratif" det vill säga en organisation som inte har som ärende att tjäna pengar.

3.3 Medlems status

Bryssel: betald medlemsavgift är medlemsgrundande. Församlingen tillämpar differentierad medlemsavgift. (Enskilda, familj, ungdom, student, pensionär)

-Antal medlemmar 2021 uppgick till 376 varav 159 betalande

-Antal medlemmar (april 2022) 441 medlemmar (enskilda och familjer) Betalande 175

3.4 Kyrkoråd

Det nyvalda kyrkorådet:

-Kristofer Du Rietz, ordförande

-Jonas Jonsson, vice ordförande

-Eva Sagler

-Lovisa Lilliehöök de Schaetzen

-Anna Carin Krokstäde

-Alexander von Zeipel

-Charlotte Arwidi

-Christian Bondesson Eggert

3.5 Församlingsordning och församlingsinstruktion

I Bryssel finns Församlingsordning daterad till 2015-03-08, och Församlingsinstruktion, daterad till 2020-01-29

3.6 Församlingsliv

Belgien

Belgien: Församlingens syfte är att vara en öppen folkkyrka, som en del av Svenska kyrkan för svenskar som bor eller vistas i Belgien och Luxemburg för kortare eller längre tid.

- gudstjänst firas varje söndag utom under sommaren. Nordiska gudstjänster har inte firats på ett antal år.

- veckomässa firas på onsdagskvällar utom under sommar och lovveckor.

- gudstjänst i Antwerpen firas ett par ggr per år.

- konfirmander (cirka 10 per år).

- kyrkliga handlingar: cirka 5 dop, ett fåtal välsignelser över ingångna äktenskap, cirka 5 begravningar per år.

- barnkör, babysång, öppet hus för barn i alla åldrar, svenskundervisning för barn

- seniorlunch tre ggr på hösten, fyra ggr på våren.

- "ung i Bryssel": varje onsdag kväll, ej under sommar, nyår och lovveckor.

- svenska kören övar i kyrkan och har ett avtal med Svenska kyrkan.

- luciakören (en projektkör övar inför olika luciaframträdanden)

- julbasaren
- fartygsbesök i Antwerpen (cirka 300/ år)
- Svenska kyrkan i Bryssel bedriver också kaféverksamhet samt olika luncher. (innan pandemin var det varje vecka men från och med januari 2022 varannan vecka.
 - hembesök, enskilda samtal
- traditionella fester: Valborg, Midsommar, Nationaldag, Lucia där församlingen engagerad.

Luxemburg

- firas gudstjänst 2 ggr/ år
- kyrkliga handlingar efter förfrågan.

3.7 Lokalekumeniska kontakter

I Bryssel, Belgien samarbetar församlingen med de nordiska kyrkorna företrädesvis med Norska sjömanskyrkan. Man firar gemensamma nordiska gudstjänster 2 ggr/år och hyr den Danska kyrkan för särskilda gudstjänster. Församlingen har goda lokala kontakter med både dominikaner och jesuiter i Bryssel. I Luxemburg samarbetar man med en romersk-katolsk kyrka i Bertrange genom att fira gudstjänst i deras kyrka.

Estniska och Lettiska församlingarna hyr in sig i svenska kyrkans lokaler i Bryssel.

Det finns ingen svensk ambassad i Bryssel men det svenska konsulatet är en samarbetspartner. Det finns både sjukhus och fängelse där besök görs vid efterfrågan.

3.8 Personal och oavlönade medarbetare

2019 var personalsituationen följande:

- Kyrkoherde 100%, utsänd
- Kyrkomusiker 100%, utsänd
- Församlingspedagog 100% utsänd
- Husmor/husfar 100%, lokalanställd
- Ekonom 40%, lokalanställd
- Assistent 50%, lokalanställd
- Fram till 30/6 2021 finansierades två deltidanställda kyrkomusiker av SKUT genom ett särskilt anslag. Inför hösten 2021 drogs en av de utsända tjänsterna, pedagogtjänsten in av SKUT.

2022 är personalsituationen:

- Kyrkoherde 100% utsänd av SKUT
- Två kyrkomusiker på vardera 50% och 40 %. Lokalt anställda med anslag från SKUT t.o.m. sommaren 2023.
- Ekonomiadministratör, lokalt anställd 30%
- Husfar, lokalt anställd 100% fr hösten 2021
- Deltidsarbetande volontär/diakon i Antwerpen

- lokalt anställd på volontärkontrakt för att ombesörja svenskundervisning

-Auktoriserad revisor är delfinansierad från Uppsala.

3.9 Lokalrelaterade frågor

I Bryssel nyttjar församlingen en av SKUT ägd fastighet på Avenue des Gaulois 35 i Etterbeek, som innehåller kyrkoherdebostad, ytterligare en lägenhet, gudstjänstrum och övriga församlingslokaler. Församlingslokaler är till ytan cirka 300 kvadratmeter.

I Luxemburg hyr församlingen kyrka för gudstjänst.

Bokslut 2020 gällande fastighet

Hysesintäkter: 1333 EUR

Kostnader hyra: 0 EUR

Fastighetsdrift: 15100 EUR

Fastighetskostnader, rep och underhåll: 9158 EUR

3.10 Församlingens ekonomi

I Belgien bor cirka 8 000 svenskar och i Luxemburg, 1600.

Bryssel: betald medlemsavgift är medlemsgrundande i församlingen.

Församlingen tillämpar differentierad medlemsavgift. (Enskilda, familj, ungdom, student, pensionär)

Kyrkostämman 2021 beslutade att höja medlemsavgiften

Familj tidigare 120 euro/år och efter stämman 200 euro/ år.

Student, pensionär tidigare 30 euro/ år och efter stämman 50 euro/år.

Enskild medlem betalade tidigare 60 euro/år och efter stämman 150 euro/ år.

2013 - summa intäkt medlemsavgifter: 10 469 euro

2014 -

2015 - summa intäkt medlemsavgifter: 14 639 euro, 470 medlemmar (familj/enskild)

2016 - summa intäkt medlemsavgifter: 14 790 euro, 500 medlemmar (fam/ enskild)

2017 - summa intäkt medlemsavgifter: 11 625 euro, cirka 500 medlemmar

2018 - summa intäkt medlemsavgifter: 11 560 euro

2019 – summa intäkt medlemsavgifter: 17 850 euro

2020 - summa intäkt medlemsavgifter: 21 000 euro

2021 – summa intäkt medlemsavgifter: 28 425 euro

Årens resultat i Bryssel

2016	51908 euro
2017	-466 euro
2018	4124 euro
2019	3600 euro
2020	26197 euro
2021	42 658 euro

Tillgångar

Kapital och skulder 2021-12-31 = 257 510, 88 euro

Förklaring till tabell nedan.

Intäkter inkluderat anslag från Uppsala

Specificerat bidrag från Uppsala

Verksamhetens kostnader

Intäkter minus bidrag från Uppsala samt minus kostnader resulterar i summan i sista kolumnen.

	Intäkter	Bidrag från Uppsala	Kostnader	Utan bidrag från Uppsala
2016	262 051	67 400	210 144	-15 493
2017	201 350	56 400	201 816	-56 866
2018	185 953	52 700	181 830	-48 577
2019	190 126	48 090	186 526	-44 490
2020	135 485	53 641	109 288	-27 644
2021	223 437	97 776	180 779	-55 118

3.11 [Avtal med SKUT](#)

Avtal med SKUT är under utarbetande.

3.12 [Synpunkter från Sveriges ständiga representation vid Europeiska unionen.](#)

I Bryssel finns ingen svensk bilateral ambassad. Sveriges ständiga representation vid Europeiska unionen har inget ansvar gentemot svenskar i Belgien. Det finns en s.k. SBS, ett Stockholmsbaserat sändebud, det vill säga en ambassadör som är bosatt i Stockholm. Och dessutom en generalkonsul.

Enligt generalkonsuln består samarbetet med Svenska kyrkan i Kris-beredskap, nätverksträffar. Svenska kyrkan är det enda "svenska" huset i Bryssel och därigenom en viktig, öppen mötesplats. Det finns många utsända, ensamma svenskar som har behov av en sådan plats. Svenska kyrkan nyttjas också för röstmottagning vid val.

3.13 Blandade kommentarer;

-Verksamheten i Antwerpen bedrivs av en volontär diakon vars insatser bekostas av Wallenius Marin Line, bedömningen är att det inte sker någon församlingstillväxt i Antwerpen eller några uttalade behov förutom diakonala insatser.

-Ekonomiadministrativt uppskattas de virtuella mötena med företrädare i Uppsala.

-Företrädare för den norska kyrkan har ett uppdrag över samtliga Beneluxländer och saknar numera egna församlingslokaler i Bryssel. Det kan innebära att ett tätare samarbete med den svenska församlingen blir aktuellt.

-En komplikation för de utsända UD anställda är att de, då de är skrivna i Sverige betalar dubbel kyrkoavgift om de vill stödja församlingen i Bryssel.

-Om församlingarna i Benelux ska samverka så behövs en process där samtliga är delaktiga i tanke och handling.

3.14 Hållbar framtid och alternativ

I Bryssel finns ett stort engagemang för svenska kyrkans roll i den svenska kolonin. Kyrkorådet har arbetat aktivt för att öka medlemsunderlaget genom projektet "Nya vägar" som syftar till att öka medlemsantalet. Församlingsambassadörer har utsetts och arbetar med att upplysa och rekrytera nya medlemmar sedan 2019.

Kyrkorådet är medvetet om den successiva neddragningen av anslag från SKUT och söker möjligheter för att kunna ekonomisera verksamheten.

Under pandemin har kyrkoherden arbetat med att "livesända" gudstjänster på Facebook för att upprätthålla kontakt och gemenskap i gudstjänstlivet.

Gudstjänstlivet uppfattar undertecknad som centralt och angeläget för församlingen.

Församlingen har under pandemin mottagit spontana ekonomiska gåvor som ett uttryck för kyrkans angelägenhet.

Att det finns en tydlig plats/ fastighet som är svensk kyrka i Bryssel ses som väldigt angeläget särskilt som Belgien saknar Svensk ambassad.

Ibland är fastighetens yta för liten för den verksamhet som man vill bedriva.

Många svenskar i Bryssel har vanligtvis krävande uppdrag vilket får som konsekvens att det är svårt för dem att få tid till ideella insatser.

Ekumeniska kontakter sker framför allt i relation till att hyra eller låna andra kyrkolokaler. Det nordiska samarbetet sker regelbundet genom gudstjänster, ungdomssamlingar etc.

Kyrkoherden åker till Luxemburg och firar gudstjänst två ggr/ år och vid ytterligare tillfällen när det föreligger önskemål om kyrkliga handlingar.

Att resa till Luxemburg från Bryssel tar cirka tre timmar med tåg. (Att jämföras med Bryssel - Paris som tar en timma och 20 minuter.)

Arbetet med att målmedvetet rekrytera medlemmar har gett resultat och förhoppningen är att församlingen ska kunna bli självförsörjande. Det är dock svårt att dra några långtgående slutsatser efter dessa två ovanliga år med pandemi.

4 Svenska kyrkan i Nederländerna

4.1 Bakgrund och nuläge

Svenska kyrkans närvaro i Nederländerna började med sjömansmissionen i Rotterdam år 1909. Detta var ett privat initiativ. Två år senare blev verksamheten organiserad genom förvärvandet av en fastighet och en tillrest, tjänstgörande präst.

Efter första världskriget behövde församlingen större lokaler och lyckades köpa ett stort fyravåningshus vid Terwenakker. Under andra världskriget bombades huset och förstördes i maj 1940. Genom generösa bidrag från bland andra sjöfartsbolag och ett antal större svenska företag kunde församlingen genom pastor Sven Hjorts försorg, förvärva fastigheten på Parklaan 5 i maj 1947. Fastigheten hade tidigare varit svenskt generalkonsulat.

Invigningen av kyrksalen hölls den 26 april 1949 i närvaro av ärkebiskop Erling Eidem. Av ekonomiska skäl beslutade Svenska kyrkan i Uppsala att sälja fastigheten Parklaan 5, vilket har inneburit att sedan den 1 juli 2019 saknar församlingen egen fast lokal för gudstjänster och övrig verksamhet.

Verksamhet bedrivs idag huvudsakligen i Rotterdam, Amsterdam, Amstelveen och Haag. Målgruppen för församlingen är svenskar som är bosatta eller vistas inom församlingens pastorala område samt sjöfolk.

4.2 Juridisk status

Församlingen är registrerad som en "Religieuze organisatie – Kerkgenootschap" det vill säga religiöst samfund – församling. Det är en specifik form av förening med egna regler.

4.3 Medlemsstatus

I Nederländerna har församlingen cirka 380 medlemmar medan 1/3 av dessa inte betalar medlemsavgift.

Man vill öka frivilligas engagemang. Kyrkorådet har tagit ett stort ansvar för den fortsatta verksamheten särskilt vid kyrkoherdebyte.

Betald avgift är medlemsgrundande och avgiften uppgår 2021 till 50 Euro/enskild och 80 E för familj.

År 2020 hade församlingen 118 betalande medlemmar.

4.4 Kyrkoråd

Kyrkorådet består av:

- Cecilia Stockare ordförande
- Karin Diderich
- Karin Lundmark
- Tommy Olsson
- Lotta de Vildt
- Tjänstgörande kyrkoherde

4.5 Församlingsordning och församlingsinstruktion

"Stadgar för Svenska kyrkan i Nederländerna" är enligt uppgift antagna år 2021 av domkapitlet i Visby och som kan betraktas som en församlingsordning. Församlingsinstruktion är i färd med att utarbetas, år 2022.

4.6 Församlingsliv

Församlingens ändamål är att främja den kristna evangeliska tron och den svenska kulturen särskilt för svenska medborgare, deras familjer samt sjöfolk.

-Gudstjänstlivet: 1 söndag i månaden i Rotterdam (hyr finska kyrkan), 3 söndag i månaden i Haag (tyska kyrkan). Andra söndagar firas ingen gudstjänst, alternativt i prästbostaden eller på andra orter till exempel i Amsterdam (Gammalkatolska kyrkan). Gudstjänstdeltagandet ligger på ungefär 7-10 personer på plats, samt några enskilda via zoom.

Seniorverksamhet:

- onsdagsgruppen för daglediga (pensionärer) som träffas i finska kyrkan.
- konsulärt samarbete med ambassaden.
- konfirmander, för närvarande en.
- bokklubb
- församlingskvällar i form av föreläsning eller kulturarrangemang.
- Julbasar
- under pandemin hade församlingen en besökstjänst som man som frivillig kunde anmäla sig till. Här organiserades besök hos församlingsmedlemmar.

Kyrkorådet planerar att starta en barngrupp i Rotterdam samt att rekrytera en musiker på timmar för att spela på gudstjänster och omstarta körverksamhet.

Verksamheten idag inskränker sig till gudstjänster, seniorgrupp, enskilda samtal, men inga körer, ingen barngrupp eller konfirmander. Få fartygsbesök.

Lucia och Midsommar brukar församlingen anordna i samarbete med Svensk-Nederländska föreningen, senast 2019 (inget i 20 och 21 på grund av Covid).

Valborg anordnas som oftast i egen regi. På nationaldagen i år 2022 (som i år även är helgdag i Nederländerna) anordnas frivilligfest, det blir en grillfest i finska kyrkans trädgård.

4.7 Lokalekumeniska kontakter

I Nederländerna är situationen annorlunda jämfört med Bryssel eftersom församlingen är beroende av andra kyrkor för att få en plats att fira gudstjänst på. Kontakten med de nordiska kyrkorna är betydelsefull bland annat då församlingen hyr finska kyrkans lokaler, danska kyrkan i Rotterdam och den Evangeliska Tyska kyrkan i Den Haag. Gemensamma nordiska gudstjänster firas med regelbundenhet i Lutherska kyrkan i Amsterdam.

Församlingen odlar även relationen till Skotska kyrkan i Rotterdam samt till Gammalkatolska kyrkan med säte i Utrecht.

Kyrkoherden ingår också i ett ekumeniskt nätverk det så kallade Haags gemenskap av kyrkor (Romersk-katolska, Reformerta, Evangelisk-lutherska,

Övriga samarbetspartners är de konsulära medarbetarna på Sveriges Ambassad, Sverige/Nederländska föreningen, svenska klubben, svenska handelskammaren, SWEA. Samarbetet med Sveriges ambassad har intensifierats efter försäljningen av Parklaan 5.

4.8 Personal och oavlönade medarbetare

Kyrkoherde 100% utsänd

Två halvtids lokalanställda 2018/19 som innehöll administration och husmorsuppgifter. Uppsala bidrog till deras lön.

Från sommaren 2019 finns inga lokalanställda. Bidrag erhålls från SKUT till auktoriserad revisor. Kyrkorådets ordförande sköter den ekonomiska administrationen.

4.9 Lokalfrågor

I Nederländerna bekostar SKUT kyrkoherdens lön, resor samt bostad. Kyrkoherdens bostad är rymlig och kan fungera som församlingslokal/gudstjänstlokal.

I övrigt hyr församlingen in sig i olika kyrkor runt om i Nederländerna: Amsterdam, Utrecht, Haag, Rotterdam. Församlingen lämnade fastigheten på Parklaan 5 i Rotterdam sommaren 2019.

4.10 Församlingens ekonomi

I Nederländerna bor cirka 6500 bofasta svenskar företrädesvis i kuststäderna "Randstadt" Amsterdam, Rotterdam, den Haag.

Betald medlemsavgift är medlemsgrundande och avgiften uppgår 2021 till 50 euro/enskild och 80 euro för familj.

2020 hade församlingen 118 betalande medlemmar.

2016 – Intäkter medlemsavgifter = 8910 euro

2017 – Intäkter medlemsavgifter = 5596 euro

2018 – Intäkter medlemsavgifter = 8765 euro

2019 - summa intäkter medlemsavgifter = 5883 euro

2020 - summa intäkter medlemsavgifter = 4220 euro

2021 - summa intäkter medlemsavgifter = 4700 euro

Intäkter efter bokslut 2019 - 85 186 euro varav ett anslag på 34 333 euro från kansliet i Uppsala, (beroende på merkostnader vid försäljning av fastigheten på Parklaan 5, i Rotterdam.)

Intäkter efter bokslut 2020 - 27 187 euro varav anslag på 4800 euro från kansliet i Uppsala.

Årens resultat i Nederländerna

2016 -59506 euro

2017 -45686 euro

2018 26167 euro

2019 -4001 euro

2020 7065 euro

2021 45 327 euro

Förklaring till tabell:

Intäkter inkluderat anslag från Uppsala

Specificerat **bidrag från Uppsala**

Verksamhetens **kostnader**

Intäkter **minus bidrag från Uppsala samt minus kostnader** resulterar i summan i sista kolumnen.

	Intäkter		Bidrag fr Uppsala	Kostnader		Utan bidrag fr Uppsala
2016	104 059		4000	163 565		-63 506
2017	108 173		16 672	153 859		-62 358
2018	169 019		43 400	142 852		-17 233
2019	85 187		34 333	89 188		-38 334
2020	27 187		4 800	20 122		2 265
2021	73 125		41 870	27 798		3 457

Tillgångar

Kapital och skulder 2021-12-31 = 110 039,78 euro

4.11 [Avtal med SKUT, Svenska kyrkans avtal med gammalkatolikerna](#)

Jag har inte fått kännedom om, huruvida det föreligger ett avtal med SKUT. Däremot har Svenska kyrkan ett avtal med Gammalkatolikerna som medger ett tydligare samarbete, som ännu är ganska oprövat.

4.12 [Synpunkter från Sveriges ambassad i Den Haag](#)

Ambassadör och chefen för den konsulära enheten uttrycker samstämt att Svenska kyrkan är en omistlig aktör och medarbetare vid större och mindre kriser. Samarbete sker när det gäller personer som är frihetsberövade samt vid behov av besök vid sjukdom. Ambassadören sammankallar regelbundet företrädare för de olika svenska aktörerna i Nederländerna. Nuvarande ambassadör upplåter gärna residenset för enstaka gudstjänster. Ett annat behov som uttrycktes var att Svenska kyrkan skulle kunna vara tillgänglig för svenska studenter i någon form.

4.13 [Övriga synpunkter](#)

En tidigare konsul samt mångårig kassör i kyrkorådet menade att synen på avstånd är väldigt annorlunda i Nederländerna. "Ska man åka till Utrecht måste man sova över." Dessutom uttryckte han att höjdpunkten för den svenska sjömanskyrkan i NL var under 70 talet särskilt i förhållande till sjöfarten.

Många uttryckte en stor saknad av den "fasta punkten" en lokal som man kunde förfoga över och återkomma till.

Samtal med övriga nordiska kyrkors medarbetare visade också på ett öppet och välkomnande förhållningssätt gentemot den svenska församlingen.

Andra synpunkter gällde behovet av diakonala insatser.

Annat som har framkommit är att en sammanslagning i någon form med Belgien har "legat i luften" i cirka 20 år

Någon uttryckte en försiktig positiv inställning till att samordna ex bokföring med församlingen i Bryssel.

Församlingsbor önskar ett gudstjänstliv minst 2 gånger i månaden och särskilt med ordentlig kyrkomusikalisk medverkan.

4.14 Hållbar framtid och alternativ

I Nederländerna har kyrkoherden ställt om gudstjänstliv och andra mötesplatser, dels med anledning av att församlingen inte har någon fastighet längre, dels på grund av pandemin som har ställt krav på digitala färdigheter och att mötas på ett annat sätt för att hålla församlingens gemenskap vid liv.

När så har varit möjligt har församlingen firat gudstjänst genom att hyra eller låna andra församlingars kyrkor på olika platser i Nederländerna.

Ekumeniska kontakter är nödvändiga när församlingen inte har en fast kyrkobyggnad.

Regelbundna kontakter hålls med de nordiska kyrkorna, framför allt med den finska kyrkan i Rotterdam, samt med den evangeliska tyska i Haag. För övrigt har församlingen (kyrkoherden), etablerat en god kontakt med den gammalkatolska kyrkan i Amsterdam.

I verksamhetsöversikten 2018 läser undertecknad: 1 dec 2018 togs beslut av SKUT-rådet "Att ge kansliet i uppdrag att skapa en pastoratsliknande modell för arbetet i Beneluxländerna med Kyrkoherde och administration i Bryssel samt att inrätta en komministertjänst som stationeras i Nederländerna. Förändringen träder i kraft 1 juli 2019."

Av samtalen kan konstateras att berörda församlingar inte har uppfattat någon delaktighet i denna process. Uppenbarligen har inget av det beslutade i rådet effektuerats eller fullföljts.

Församlingen i Nederländerna har ju sedan 2019 levt sitt församlingsliv utan att ha en fast gudstjänstlokal eller lokaler för övrig verksamhet.

Icke förty så har verksamhet bedrivits bl a i kyrkoherdens lägenhet, under pandemin via digitala verktyg och i övrigt i förhyrda och lånade gudstjänstrum.

Undertecknad kan konstatera att det finns ett starkt engagemang för att upprätthålla gudstjänstliv och andra gemenskapsformer i Nederländerna.

Enligt kyrkoherden "finns det både livskraft och potential i församlingen" och att det förutsätter pastoral ledning i den svenska församlingen.

När det gäller den ekonomiska hållbarheten så kan man tyda en trend mot en förbättrad ekonomi men det är svårt att bedöma de två senaste åren pga pandemi och annan omställning. Medlemsavgifterna har en tendens att minska och det kan delvis ses som ett resultat av den allmänna besvikelsen över avyttrandet av Parklaan 5.

5 Utredarens förslag inför framtiden för Svenska kyrkans närvaro i Beneluxländerna.

5.1 "Pastoratslösning" för Beneluxländerna.

Svenska kyrkan i Belgien, Nederländerna samt Luxemburg bildar ett så kallat pastorat med gemensamt kyrkoråd, kyrkoherde samt med administration i Bryssel. Kyrkorådet bör då sättas samman så att ett antal platser säkras för Nederländernas församlings räkning. Kyrkostämman hålls gemensamt för länderna. Ekonomiadministration hålls samman.

Två utsända tjänster: Kyrkoherde placerad i Bryssel och komminister placerad i Nederländerna. Detta för att säkerställa kontinuitet av gudstjänstliv och annan verksamhet samt relationsbyggande. Komministern bör ändå vara del av Bryssels arbetslag.

5.2 Fortsatt två separata församlingar

Två församlingar med separat ekonomi i Belgien och Nederländerna, medan utsänd personal hålls samman i Benelux. Det vill säga en sammanhållen ledning för Benelux med kyrkoherde i Bryssel samt komminister i Nederländerna. När det gäller övrig samverkan så förordar jag ett tydligt samverkansavtal med någon av de nordiska kyrkorna i Nederländerna och möjligen också i Bryssel. Komministern i Nederländerna skulle på så sätt ingå i ett arbetslag och det skulle minska sårbarheten för både kyrkoherde och komminister.

5.3 Två församlingar, en i Belgien och en i Nederländerna samt pastoral tillsyn och engagemang i Luxemburg där det för närvarande inte längre existerar en församling men en svensk koloni.

Utsänd personal: en kyrkoherde i vardera församlingen. Övrig personal får församlingarna bära själva. Eventuellt en testperiod på fem år i Nederländerna för att församlingen ska ha möjlighet att ställa om inför den nya situationen utan egen kyrka, och utröna vad man vill och orkar med att bära som församling.

5.4 Luxemburg

Luxemburgs pastorala behov knyts i stället till pastor i Paris, Frankrike med anledning av enklare och smidigare kommunikationsvägar samt att församlingen i Paris för närvarande har två prästtjänster. Alternativt att mobil präst i Frankfurt skulle kunna ta ett ansvar för Luxemburg.

5.5 Vänförsamlings koncept.

Kansliet i Uppsala utser ett lämpligt pastorat i Sverige som "vänförsamling" till Beneluxländernas pastorat. Detta skulle möjliggöra ett personalutbyte samt en möjlig

resursförstärkning när det gäller ekonomi etc. Konfirmander och annan undervisning eller cirkelverksamhet skulle kunna göras gemensamt via digitala verktyg.

6 Motivering till förslagen

6.1 Att ha en sammanhållen administration skulle kunna vara en besparing för församlingarna och kunna åstadkomma en bättre kontroll över ekonomi, personal och tillgångar. Dessutom skulle det vara stärkande för kollegialiteten mellan prästerna. Ett kyrkoråd som tar ansvar för helheten är att föredra med tanke på svårigheten att rekrytera ledamöter. Det behöver dock tydligt regleras i församlingsinstruktion och församlingsordning hur sammansättningen av ledamöterna i ett sådant kyrkoråd ska sättas samman. Det behöver klargöras juridiskt om ett sådant tvåförsamlingspastorat låter sig göras över landsgränser.

Med tanke på avstånd så har många församlingar tillägnat sig möjligheten att delta i KR- möten på distans, via zoom eller liknande, vilket kan möjliggöra en sådan organisation. Då behöver emellertid ett lokalt församlingsråd inrättas i Nederländerna, tillika i Bryssel med tydlig delegation och ekonomiskt ansvar.

Ekonomiskt bedömer undertecknad att det än så länge är möjligt att bedriva verksamhet med hjälp av medlemsavgifter och andra kreativa idéer för att tillskapa ekonomiska resurser. Församlingarna har en medvetenhet om behovet av det lokala ansvarstagandet. Skulle man besluta sig för sådant förslag är det angeläget att tidigt involvera församlingarna i processen.

Svårigheten med en sådan konstruktion som ett "pastorat" över tre länder är olika juridiska system, och frågan är om församlingen i Nederländerna överhuvudtaget kan registreras som församling, om det inte finns en regelrätt styrelse, eller ekonomi knuten till församlingen. Skulle det då vara tillåtet för församlingen att hålla t.ex. julbasar? Även detta skulle behövas utredas av juridisk kompetens.

En risk är att församlingen i Nederländerna inte orkar uppamma ett tillräckligt engagemang för en sådan konstruktion. Det krävs ett arbete för att kunna åstadkomma det gemensamma arbetet så att inte församlingsmedlemmar i Nederländerna tappar motivationen att bidra om utdelningen blir för otydlig eller om hela det ekonomiska ansvaret förläggs i Bryssel.

Jag ser det som mycket angeläget att en prästtjänst placeras i Nederländerna men med eventuell ändrad bostadsort. Om denna tjänst placeras i Bryssel som mobil präst i relation till Nederländerna tror jag att det blir svårt att utveckla relationer och församlingsliv i Nederländerna.

6.2 Att bibehålla nuvarande organisation med Kyrkoråd och Kyrkoherde i de två länderna skulle antagligen vara en bra ordning när det gäller det lokala ansvarstagandet. Man skulle då inte behöva samordna vare sig ekonomi eller personella resurser. Svagheter är att det blir väldigt sårbara enheter, samt att ekonomi och administration behöver ombesörjas i de två församlingarna. Om ingen utsänd personal placeras i Nederländerna kommer det troligen att innebära att församlingen så småningom upphör.

- 6.3 "Vänförsamlings- konceptet" är ett förslag som skulle kunna genomföras parallellt med något av de övriga förslagen. Vinsterna med en sådan lösning skulle kunna innebära ett positivt och vitaliserande projekt för både utlandsförsamling och den lokala församlingen i Sverige. Insamlingsmöjligheter! Personal utbyte. Vikariats möjligheter. Gemensamt konfirmandarbete. Zoom möten mellan olika grupper i församlingarna för gemensamma reflektioner och tankeutbyte.
- 6.4 Vid samtal med Kyrkoherden i Bryssel framkom svårigheterna, tidsmässigt att transportera sig till Luxemburg. Därav förslaget att inlemma Luxemburg i det pastorala ansvarsområdet för Församlingen i Paris. Restiden är kortare och språkmässigt är franskan gångbar också i Luxemburg. I Paris finns i dagsläget också två prästtjänster.

7 Slutsats

I Nederländerna har församlingen blivit av med sin kyrka och mötesplats och de har egentligen inte fått möjlighet att omorientera sig i denna nya situation på grund av pandemi. Församlingen behöver komma fram till tydliga och långsiktiga samarbetspartners där de nordiska kyrkorna är ett "ben" att stå på men också att fortsätta att undersöka samarbete med gammalkatolikerna.

Församlingen behöver en plats ett "hem" dit människor vänjer sig vid att komma och en sådan återstår att finna. Vidare behöver församlingen utvärdera vad ekonomin räcker till när det gäller verksamhet framöver.

Församlingen i Bryssel med utvidgat geografiskt område fungerar väl och har en medvetenhet om behovet av lokal försörjning av verksamheten och arbetar strategiskt med den målbilden.

Därför förordar jag att INTE slå samman dessa församlingar i en "pastoratskonstruktion" i nuläget, utan sända kyrkoherde till både Nederländerna och Bryssel på en femårsperiod med syfte och mål att församlingarnas kyrkoråd och herdar tillsammans ska arbeta fram en lämplig samarbetsmodell som gagnar dem båda, i syfte att samverka om resurser och församlingsutveckling.

Torslanda den 27 maj 2022

Karin Burstrand